

1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

ලංකා බණිජවැලි සමාගමේ (“සමාගම”) 2019 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2019 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, සමාගමේ 2019 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්ත්වගණනය කරනු ලැබේ. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිතීන් යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, සමාගම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය සමාගම ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සමාගමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ වගකීම, පාලනය හා සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සමාගමේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය කෙරේ.

1.4 විගණන විෂය පථය (මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම)

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණකගේ වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතික වීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි බලපෑමක් විය හැකි බව අපේක්ෂා කෙරේ.

මා විසින් වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය කරන ලදී. තවද,

- වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගේ අවදානම් හඳුනාගැනීමේදී හා තක්සේරු කිරීමේදී අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීමෙන් වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවන්නාවූ අවදානම් මඟහරවා ගැනීමට, ප්‍රමාණවත් සහ සුදුසු විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම මාගේ මතයට පදනම් වේ. වරදක් නිසා සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවක් හේතුවෙන් සිදුකරන ලද ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයක් හඳුනා නොගැනීම මගින් සිදුවන්නාවූ බලපෑම ප්‍රබල වන අතර, දුස්ස්‍රව්‍යයන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීම, වේතනාන්විත මඟහැරීම හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟහැරීම වංචාවක් ඇතිවීමට හේතුවේ.
- අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස සමාගමේ අභ්‍යන්තර පාලනය සම්බන්ධයෙන් අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලද නමුත්, අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට අදහස් නොකරයි.
- කළමනාකරණය විසින් අනුගමනය කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය සහ යොදා ගන්නා ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල හා සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම්වල සාධාරණත්වය ඇගයීම.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව් කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතු වේ. මාගේ නිගමනයන් විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය දක්වා ලබා ගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි මත පදනම් වේ. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් විය හැකිය.
- හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය සහ අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණ අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් බව ඇගයීම.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ සමාගමේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ සමාගමේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, සමාගම ක්‍රියා කර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.5.1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම පිළිබඳ අභ්‍යන්තර පාලනය

ගනුදෙනු කළමනාකාරිත්වයේ පොදු සහ නිශ්චිත අධිකාරිබලය සහිතව ක්‍රියාත්මක කිරීම, අදාළ වන වාර්තාකරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අවශ්‍ය වන පරිදි ගනුදෙනු සටහන් කිරීම සහ වත්කම් සඳහා ගිණුම් කටයුතුභාවය පවත්වාගෙන යාම, කළමනාකාරිත්වයේ පොදු සහ නිශ්චිත අධිකාරි බලය සහිතව පමණක් වත්කම්වලට ප්‍රවේශ වීම, සටහන් කරන ලද වත්කම් සඳහා වූ ගිණුම්කටයුතුභාවය පවත්නා වත්කම් සමඟ සාධාරණ කාල වකවානුවලදී සැසඳීම සහ වෙනස්කම් ඇතොත් ඒවා සම්බන්ධයෙන් නිසි පියවර ගැනීම ආදිය සඳහා සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාගැනීමට ප්‍රමාණවත් “මනාලෙස සැලසුම් කරන ලද” අභ්‍යන්තර ගිණුම්කරණ පාලන පද්ධතියක් ආයතනය විසින් පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය වේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
වත්කම් මිලදී ගත් දින සිට භාණ්ඩ ලැබීම් පත්‍ර නිකුත් කිරීම හා පිරිවැය පත්‍රිකා සකස් කිරීම ප්‍රමාද වීම හේතුවෙන් වත්කම් අදාළ කාල පරිච්ඡේදය තුළ ගිණුම්ගත නොවීම.	ඉදිරියේදී නිවැරදි කරන බව	වත්කම් කාලපරිච්ඡේදයට අදාළව ගිණුම්ගත කිරීමට කටයුතු කළයුතුය.

1.5.2 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම

පහත නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 1 හි 38 ඡේදය අනුව සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සංසන්දනාත්මක සංඛ්‍යා ලෙස පෙර වර්ෂයේ රු. 673,270,905 ක් වූ විකුණුම් පිරිවැය රු.485,770,307 ක් ලෙසද, රු.161,150,455 ක් වූ වෙනත් මෙහෙයුම් වියදම් රු.349,005,154 ක් ලෙසද මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දක්වා තිබුණ ද අදාළ වෙනස්වීම් සටහන් මඟින් හෙලිදරව් කර නොතිබුණි.</p>	<p>නිවැරදි කිරීමට සටහන් කරගත් බව</p>	<p>මූල්‍ය ප්‍රකාශවල සිදුකරන ලද වෙනස්වීම් ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව සටහන් මඟින් හෙලිදරව් කළයුතුය.</p>
<p>(ආ) දේපල, පිරිසත හා උපකරණ පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 16 හි 51 වන ඡේදයට අනුව, වත්කම්වල ප්‍රයෝජනවත් ආයු කාලය අවම වශයෙන් සෑම මූල්‍ය වර්ෂයකදීම සමාලෝචනය කරනු ලැබිය යුතු අතර අපේක්ෂාවන් කලින් ඇස්තමේන්තු වලට වඩා වෙනස් නම්, වෙනස්කම් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 8 අනුව ගිණුම්ගත කළ යුතු වුවත්, සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂය වී ඇතත් දැනට භාවිතයේ පවතින මෝටර් වාහන, ගොඩනැගිලි වල ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය සමාලෝචනය කර ඒ අනුව ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි .</p>	<p>ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව ප්‍රකාශනය කිරීමට කටයුතු කරමින් පවතින බව</p>	<p>ප්‍රමිතියේ ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාරව වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනය කර ඒ අනුව ගිණුම් වල අවශ්‍ය ගැලපීම් සිදු කළයුතුය.</p>
<p>(ඇ) 2019 අගෝස්තු මාසයේදී මිලදී ගන්නා ලද හා සමාලෝචිත වර්ෂයේදී භාවිතයට ගෙන ඇති රු.71,565,328 ක් වූ වෙට් හයි ඉන්ටෙන්සිටි මැග්නටික් සෙපරේටර් යන්ත්‍රය ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත අංක 16 ප්‍රකාරව ස්ථාවර වත්කමක් ලෙස හඳුනා නොගෙන අත්තිකාරම් ලෙස ගිණුම් වල දක්වා තිබුණි.</p>	<p>ඉදිරියේදී නිවැරදි කරන බව</p>	<p>ප්‍රමිතියේ ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාරව අදාළ කාලපරිච්ඡේදයේදී වත්කම් ප්‍රාග්ධනිත කළයුතුය.</p>
<p>(ඈ) සමාගම විසින් 2016 වර්ෂයේ තොග සමීක්ෂණයේදී Block A Tailing ලෙස මෙට්‍රික් ටොන් 105,205 ක තොගයක් හඳුනාගෙන තිබුණි. වාර්ෂිකව 2018 වර්ෂය දක්වා ඉල්මනයිට් නිෂ්පාදන ගිණුමෙන් සියයට 60 කට වැඩි ප්‍රමාණයක නිෂ්පාදන</p>	<p>සමාගමේ ඒකමතික තීරණය අනුව සමුච්චිත අරමුදලින් කපාහල බව</p>	<p>ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට වූ බලපෑම අතීතානුයෝගීව නිවැරදි කළයුතු අතරම ලාභය</p>

පිරිවැය මෙම තොගයට එකතුකර තිබුණි. ඒ අනුව 2018 දෙසැම්බර් 31 දින වන විට මෙ.ටො 416,901.76 ක වටිනාකම රු.879,525,348 ක් වූ තොගයක් හඳුනාගෙන තිබුණි. නමුත් මෙම තොග විකිණීමට හෝ පෙරසැරි කිරීමට සමාගමට නොහැකි වීම හේතුවෙන් 2019 වර්ෂයේදී එම තොගය සමුච්චිත අරමුදලින් කපා හැර තිබුණි. නමුත් මෙම තොගය හේතුවෙන් වාර්ෂිකව සමාගමේ ලාභය එම ප්‍රමාණයන්ගෙන් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි. ඒ අනුව ලාභය පදනම්ව ගෙවන ලද ප්‍රසාද දීමනා මෙන්ම ව්‍යවස්ථාපිත ගෙවීම්ද වැඩිවී තිබුණි. මෙසේ තොග කපා හැරීමේදී වාර්ෂිකව ගෙවන ලද ඉහත ගෙවීම් සම්බන්ධ අවධානය යොමුවී නොතිබුණ අතර ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත අංක 8 ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට වූ බලපෑම අතීතානුයෝගීව නිවැරදි කර නොතිබුණි.

පදනම්ව ගෙවන ලද ප්‍රසාද දීමනා මෙන්ම ව්‍යවස්ථාපිත ගෙවීම් සම්බන්ධව අවශ්‍ය ගැලපීම් කලයුතුය.

- (ඉ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 07 ප්‍රකාරව සමාගම විසින් ඉදිරිපත් කර තිබූ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයෙහි කෙරීගෙන යන වැඩ වෙනුවෙන් පෙර වර්ෂ වල දරා තිබූ රු.194,943,317 ක් වූ ප්‍රාග්ධන වැය සමාලෝචිත වර්ෂයේ වත්කම් අත්පත් කරගැනීම් යටතේ දක්වා තිබුණි.

<p>වැරදීමක් සිදුවූ බව හා නිවැරදි කරන බව</p>	<p>ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයෙහි අරමුදල් ආයෝජනයන් නිවැරදිව දැක්විය යුතුය.</p>
---	--

- (ඊ) අංක ITA17060600017V1 දරන දැනට බදු පිළිබඳ ඇපිල් උසාවියේ ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතින 2014/15 මූල්‍ය වර්ෂයට අදාළව දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවට ගෙවිය යුතු ලෙස දක්වා ඇති රු.21,520,515 ක ආදායම් බදු මුදල පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත අංක 12 ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රතිපාදන සැලසීමට හෝ හෙලිදරව් කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

<p>මූල්‍ය ප්‍රකාශ වල හෙලිදරව් කිරීමට සටහන් කරගත් බව</p>	<p>ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රතිපාදන සැලසීමට හෝ හෙලිදරව් කිරීමට කටයුතු කලයුතුය.</p>
---	--

- (උ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 39 හි 46(ආ) ඡේදය ප්‍රකාරව සේවක ණය පොලිය සඵල පොලී අනුපාතයට ගණනය කොට ගැලපීම් කර නොතිබුණි.

<p>ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව ගණනය කිරීමට සටහන් කරගත් බව</p>	<p>ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව ගණනය කිරීම් කර මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අවශ්‍ය ගැලපීම් සිදු කළයුතු බව.</p>
--	--

1.5.3 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) මෙට්‍රික් ටොන් 393.15 ක් වූ ක්‍රමානුකූල මොනසයිඩ් තොගයේ ශුද්ධ උපලබ්ධිත අගය ආදායම් වියදම් ගිණුමට ගැලපීමේදී රු.979,021 ක් අඩුවෙන් ගිණුම් ගතවී තිබුණ අතර එම ප්‍රමාණයෙන් අවසන් තොගයද අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.	2020 වර්ෂයේදී නිවැරදි කිරීමට සටහන් කරගත් බව.	ගණනය කිරීම් නිවැරදිව කර මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අවශ්‍ය ගැලපීම් සිදු කළයුතුය.
(ආ) 2017 වර්ෂයේ සිට කෙරීගෙනයන වැඩ වශයෙන් දක්වා ඇති හා භාවිතයට ගෙන ඇති රු.190,911,256 ක් වූ යාන් ඔය ව්‍යාපෘතිය හා සේවක නිල නිවාස වත්කම් වශයෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ප්‍රාග්ධනික කර තිබුණි. නමුත් වර්ෂයේ දෙසැම්බර් මාසය සඳහා පමණක් ක්ෂය වෙන්කිරීම හේතුවෙන් රු.16,217,364 ක් වූ ක්ෂය වියදම අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.	2020 වර්ෂයේදී නිවැරදි කිරීමට සටහන් කරගත් බව	වත්කම් භාවිතා කල දින සිට මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ක්ෂය ගැලපීම් සිදු කළයුතුය.
(ඇ) මූල්‍ය කල්බදු ක්‍රමය යටතේ වාහන මිලදී ගැනීම සඳහා බැංකුවකින් ලබාගත් රු.25,495,116 ක ණය මුදල, බැංකු අයිරාව ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දක්වා තිබීම හේතුවෙන් එම ප්‍රමාණයෙන් ණය මුදල අඩුවෙන් හා බැංකු අයිරාව වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි	2020 වර්ෂයේ ගිණුම් සකස් කිරීමේදී නිවැරදි කරන බව.	ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වත්කම් හා වගකීම් අයිතමයන් නිවැරදිව දැක්විය යුතුය.

1.6 ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

1.6.1 ලැබිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2011 ජනවාරි 9 දිනැති අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණය අනුව සමාගම විසින් රු. මිලියන 500 ක මුදලක් පිහන්සේ සංස්ථා සේවක වන්දි ගෙවීම සඳහා රාජ්‍ය සම්පත් කළමනාකරණ සංස්ථාව වෙත 2012 ජනවාරි 10 දින ලබාදී තිබුණි. දෙපාර්ශවය අතර ඇතිකරගත් ගිවිසුමේ 5 වන කොන්දේසිය ප්‍රකාරව ණය මුදල හා පොලී මුදල් අයකිරීම පිළිබඳව දක්වා නොතිබුණු අතර මහාභාණ්ඩාගාරයේ එකඟතාවයක් නොමැතිව සමාගම විසින් භාණ්ඩාගාරයට ගෙවියයුතු ලාභාංශ වලින් මෙම මුදල හිලවී කිරීමට 6 වන	මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වෙන් කිරීමක් කර ඇති බව	ණය මුදල හා පොලී මුදල් අයකර ගැනීමට කටයුතු කල යුතුය.

කොන්දේසියෙහි දක්වා තිබුණද සමාලෝචිත වර්ෂයේදී රු. 51,742,144 ක මුදලක් අඩමාණ ණය වශයෙන් වෙන් කර තිබුණු අතර රු. 517,421,448 ක් වූ ණය මුදල හා පොළිය මේ දක්වා අයකරගෙන නොතිබුණි.

(ආ) 2012 වර්ෂයේ සිට වැවිලි සංස්ථාව වෙත අත්තිකාරම් ලෙස ලබාදී තිබූ රු.25,000,000 ක මුදලින් කිසිදු මුදලක් අය කරගැනීමට සමාගමට නොහැකිවී තිබුණ ද අදාළ ණය මුදල වෙනුවෙන් අඩමාණ ණය සඳහා ප්‍රතිපාදන මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සලසා නොතිබුණි.	කොළඹ වාණිජ මහාධිකරණයේ නඩු පවරා ඇති බවත්, නැවත පොදු එකඟතාවක් අනුව මුදල් ආපසු ලබාගැනීමට ගිවිසුමක් කෙටුම්පත් කරන බව හා ශේෂ සනාථ ලබාගෙන ඇති බව	මූල්‍ය ප්‍රකාශවත් වෙන් කිරීමක් කළයුතු බව හා ණය මුදල ආපසු අයකරගැනීමට කටයුතු කළයුතුය.

1.6.2 ගෙවිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) 2011 වර්ෂයේ සිට 2016 වර්ෂය දක්වා ඉදිකිරීම් වලට අදාළව සමාගම විසින් රඳවාගත් රු.14,534,964 ක් වූ මුදල නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>	<p>ව්‍යාපෘති වල ගැටළු හා වැඩනිමකල සහතික ලබානොදීම යන හේතු මත රඳවාගත් මුදල් නිදහස් කිරීමට නොහැකි වූ බව හා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය ලබාගෙන 2020 වර්ෂයේදී නිරවුල් කරන බව</p>	<p>ශේෂ නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළයුතුය.</p>
<p>(ආ) පුල්මුඩේ යන්ත්‍රාගාරය සඳහා 2017 වර්ෂයේ රු 2,110,194 කට හා 2018 වර්ෂයේ රු 1,034.039 කට මිලදී ගෙන තිබූ භාණ්ඩ වෙනුවෙන් ගෙවිය යුතු මුදල් නිරවුල් කර නොතිබුණි.</p>	<p>ඉන්වොයිස් වල වෙනස්කම් හා භාණ්ඩ ආපසු යැවීම් හා ලබාගැනීම් වල ගැටළු නිසා ගෙවීම් ප්‍රමාද කල බව හා 2020 දී නිරවුල් කරන බව</p>	<p>ගෙවිය යුතු ශේෂ නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළයුතුය.</p>
<p>(ඇ) 2017 වර්ෂයේ බණිප විකුණුම් වෙනුවෙන් ලබාගත් රු.21,807,205 ක් වූ ටෙන්ඩර් තැන්පත් සහ 2006 සිට 2017 වර්ෂ සඳහා වැලි එකතු කරන්නන්ගෙන් ලබාගත් රු.702,500 ක් වූ ආපසු ගෙවියයුතු තැන්පත් සමාලෝචිත වර්ෂය දක්වා නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>	<p>තැන්පත් මුදල් නිවැරදිව තහවුරු කරගැනීමකින් පසුව 2020 වර්ෂයේදී නිරවුල් කරන බව</p>	<p>ශේෂ නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළයුතුය.</p>

1.7 නීති රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

පහත නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

නීතිරීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
2015 මැයි 25 දිනැති අංක පීඊඩී /2015/01 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර චක්‍රලේඛය	සේවකයින් 537 ක රු.48,315,500 මහාභාණ්ඩාගාරයේ අනුමැතියකින් තොරව ප්‍රවාහන දීමනා වශයෙන් ගෙවා තිබුණි.	දෙනෙකුට අනුමැතිය සඳහා අමාත්‍යාංශය හරහා මහාභාණ්ඩාගාරයට යැවූ බව	දීමනා ලබාදීම සඳහා මහා භාණ්ඩාගාරයේ අනුමැතිය ලබාගත යුතුය.

1.8 බදු රෙගුලාසිවලට අනුකූල නොවීම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ ආදායම් බදු ගණනය කිරීමේදී වැරදි ගණනය කිරීම් හේතුවෙන් බදු බැරකම රු 38,293,717 කින් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.	2020 වර්ෂයේදී නිවැරදි කරන බව	බදු බැරකම් නිවැරදිව ගණනය කර මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අවශ්‍ය ගැලපීම් සිදුකල යුතුය.
(ආ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ විලම්භිත බදු ගණනය කිරීමේදී වැරදි ගණනය කිරීම් හේතුවෙන් රු 31,221,798 කින් විලම්භිත බදු වියදම හා රු 45,266,684 කින් විලම්භිත බදු බැරකම වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.	2020 වර්ෂයේදී නිවැරදි කරන බව	මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අවශ්‍ය ගැලපීම් සිදුකල යුතුය.
(ඇ) වටිනාකම රු 10,145,443 ක් වූ ආර්ථික සේවා ගාස්තුව ගෙවිය යුතු හා ලැබිය යුතු වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වෙන් වෙන්ව දක්වා නොතිබුණි.	2020 වර්ෂයේදී මෙම මුදල ගෙවා ඇති බව	මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අවශ්‍ය ගැලපීම් සිදුකල යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු. 2,277,746,050 අතිරික්තයක්වූ අතර, ඊට අනුරූප ඉකුත් වර්ෂයේ අතිරික්තය රු. 621,729,795 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.1,656,016,255 ක වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම වර්ධනයට අර්ධ නිෂ්පාදිත තොගයක් අලෙවි කිරීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

2.2 ප්‍රධාන ආදායම් හා වියදම් විෂයයන්වල ප්‍රවණතා විශ්ලේෂණය

ආයතනයේ විකුණුම් පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්ෂව සියයට 152 කින් වැඩිවී තිබුණු අතර ඊට සාපේක්ෂව විකුණුම් පිරිවැය සියයට 121 කින් හා මෙහෙයුම් වියදම් සියයට 40 කින් වැඩිවී තිබුණි. සමාගමේ මුළු බණිජ විකුණුම් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 43 ක් එනම් මෙ.ටො.39,775 ක් තවදුරටත් පෙරසැරි කලහැකි අර්ධ නිෂ්පාදිත තොගයක් දේශීය සමාගමක් වෙත අලෙවි කිරීම නිසා විකුණුම් ආදායම වැඩිවී තිබුණ අතර මුළු මෙහෙයුම් වියදමෙන් සියයට 19 ක් ණයගැතියන් හා නිකුත් නොවන තොග සඳහා වෙන්කිරීම මෙහෙයුම් වියදම වැඩිවීමට බලපා තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 හඳුනාගත් පාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) වටිනාකම රු.606,307,162 ක් වූ ස්ථාවර තැන්පතු 8 ක් කල්පිරීමට පෙර ආපසු මුදල් කරගැනීම හේතුවෙන් රු. 11,264,715 ක පොලී ආදායමක් අහිමි වී තිබුණි.	නියමිත වෙලාවට බණිජ විකිණීමට නොහැකිවීම, අළුත්වැඩියා හා ව්‍යාපෘති වෙනුවෙන් වියදම් දැරීමට සිදුවීම නිසා තැන්පත් මුදල් ආපසු ලබාගත් බව	ආයෝජන වලින් උපරිම ප්‍රතිලාභ ලැබෙන පරිදි කටයුතු කලයුතුය.
(ආ) සමාගමේ තනතුරු 9 කට බඳවාගැනීම් වෙනුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී රු 1,644,505 ක වියදමක් දරා තිබුණද අදාල බඳවාගැනීම් කිසිවක් සිදු කර නොතිබුණි.	පිළිතුරු ලබාදී නොමැත	වියදම් දැරීමේදී ආර්ථිකවත්ව හා ඵලදායීතාවය ආරක්ෂා වන ආකාරයෙන් වියදම් දැරීමට කළමනාකාරිත්වය වගබලාගත යුතුය.

3.2 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2019 වර්ෂයේ සමාගමේ අපේක්ෂිත මුළු බණිජ විකුණුම් ප්‍රමාණය මෙ.ටො. 156,025 ක් වූවත් සත්‍ය විකුණුම් ප්‍රමාණය මෙ.ටො. 93,028.21 ක් වූ අතර එහි විකුණුම් වටිනාකම රු.3,891,001,486 ක් විය. ජාත්‍යන්තර තරඟකාරී ලංසුකරණය යටතේ ඉදිරිපත්වන ගැණුම්කරුවන් සීමිත වීම, විවිධ හේතූන් මත ටෙන්ඩර් අවලංගු වීම. එකවර විශාල තොගයක් අලෙවි කිරීමට කටයුතු කිරීම වැනි හේතූන් නිසා මෙලෙස අපේක්ෂිත ඉලක්ක කරා ලඟාවීමට නොහැකිවී තිබුණි	වෙළඳ පොල තත්ත්වය අනුව අවශ්‍ය අනුමැතිය මත විකුණුම් කරන බව	විකුණුම් ක්‍රියාවලිය පවතින අධිකාරී සීමාව තුළ සැලැස්මකට අනුව සිදු කලයුතුය.

<p>(ආ) 2019 වර්ෂයේ සමාගමේ ප්‍රධාන නිෂ්පාදනය වන ඉල්මනයිට් සම්පූර්ණ ප්‍රමාණයද අනෙකුත් ප්‍රධාන නිෂ්පාදන වලින් සියයට 49 සිට සියයට 70 දක්වා ප්‍රමාණයක් සමාගමේ අර්ධ නිෂ්පාදිතයක් වන නන් මැග්නට්ස් හෙවි මීනරල් මෙ.ටො. 39,775 ක් ශ්‍රී ලාංකික පුද්ගලික සමාගමක් වෙත ලබාදී තිබුණු අතර අදාළ සමාගම, බණිපවැලි සමාගමෙන් ලබාගන්නා බණිප තවදුරටත් පෙරසැරිකරණයට ලක්කර අමුද්‍රව්‍යක් ලෙස අපනයනය කරන අතර අගය එකතු කිරීමක් සිදු කරනු නොලබයි.</p>	<p>බණිප විකුණුම් සඳහා පුළුල් ජාත්‍යන්තර ප්‍රචාරයක් ප්‍රවර්ධනය කිරීමට අමතරව ප්‍රවර්ධන කටයුතු පවත්වා ගෙන යාමට අමතරව අනුමැතිය මත ටෙන්ඩර් ප්‍රදානය කල බව</p>	<p>උපරිම තරඟකාරීත්වයක් තුළින් ඉහල මිලක් ලබාගැනීමට කටයුතු කලයුතු අතරම බණිප ද්‍රව්‍ය සඳහා අගය එකතු කිරීමේ ක්‍රමවේදයන් කෙරෙහි අවධානය යොමු කල යුතුය.</p>
---	--	--

3.3 මතභේදයට තුඩුදෙන ගනුදෙනු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) 2019 වර්ෂයේ ජනවාරි සිට මාර්තු දක්වා වූ දළ විකුණුම් ආදායම පදනම් කරගෙන සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ගෙවා තිබූ රු.30,300,767 ක ප්‍රසාද දීමනා සමාලෝචිත වර්ෂයේ ලාභ මත ප්‍රසාද දීමනා වලින් අඩුකොට එක් සේවකයෙකු වෙනුවෙන් උපයාගත් ලකුණු (point) ප්‍රමාණය තීරණය කලයුතු වේ. නමුත් එසේ නොකොට පෙර ගෙවූ අතුරු ප්‍රසාද දීමනාවද එකතු කර ගණනය කිරීම හේතුවෙන් රු.26,990,437 ක ප්‍රසාද දීමනා වශයෙන් වැඩියෙන් ගෙවා තිබුණි. තවද මෙම ගෙවීම් ලාභ මත ප්‍රසාද දීමනා ගෙවීම සම්බන්ධයෙන් කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශය විසින් අනුමත කර ඇති 1990 මාර්තු 12 දිනැති වක්‍රලේඛයට පටහැනිව හා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතියකින් තොරව ගෙවා තිබූ බව නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>අතරු ප්‍රසාද දීමනාව පරිපාලන වියදම් වශයෙන් අඩු කර ඇති බැවින් නැවත අඩුකිරීම නිවැරදි නොවන බව</p>	<p>වක්‍රලේඛයේ ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාරව ගෙවීමටත් වැඩිපුර ගෙවා ඇති ප්‍රසාද දීමනා නැවත අයකර ගැනීමටත් කටයුතු කලයුතුය.</p>
<p>(ආ) සමාගමේ කාර්යභාරය අනුව ඉදිරි මානව සම්පත සංවර්ධනය සඳහා වැඩි අධ්‍යයනයක් කිරීමට ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන පරිපාලන ආයතනයට රු 866,900 ක් ගෙවා තිබුණි. එම ආයතනය විසින් අදාළ වාර්තාව සමාගම වෙත ඉදිරිපත් කර තිබුණද ඒ අනුව මානව සම්පත සැලසුම් කර නොතිබුණි. මේ අනුව උක්ත මුදල අනාර්ථික වියදමක් වී තිබුණි.</p>	<p>පිළිතුරු ලබාදී නොමැත</p>	<p>අදාළ වාර්තාව අනුව මානව සම්පත සැලසුම් කර වියදමෙන් උපරිම ඵල ලබාගත යුතුය.</p>

3.4 නිෂ්කාර්ය හෝ උන උපයෝජිත දේපල, පිරිසත හා උපකරණ

පහත නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) සමාගමේ දැනට පවතින Block A යන්ත්‍රාගාරය පැරණි වීම හා ගොඩනැගිල්ල දිරාපත්වීම හා උපරිම ධාරිතාවය ලබාගැනීමට නොහැකි වීම හේතුවෙන් නව යන්ත්‍රාගාරයක් වෙනුවෙන් ගොඩනැගිල්ලක් ඉදිකිරීම සඳහා රු.39,481,066 ක් වැය කර තිබූ අතර රු.179,229,302 ක් වැයකර යන්ත්‍ර සූත්‍ර ද සවිකර තිබුණි. කෝකිලායි ව්‍යාපෘතිය සඳහා මිලදීගෙන තිබූ යන්ත්‍ර කොටස්ද මෙම යන්ත්‍රාගාරයේ සවිකර තිබුණි. නව යන්ත්‍රාගාරයේ ධාරිතාවය පැයකට මෙ.ටො. 16 ක් වූ අතර මේ අනුව වසරක ධාරිතාවය මෙ.ටො.140,160 ක් වේ. එසේ වුවද 2018 වර්ෂයේ නිෂ්පාදන දායකත්වය මෙ.ටො.16,693 ක් හා 2019 වර්ෂයේ නිෂ්පාදන දායකත්වය මෙ.ටො. 14,835 ක් වැනි අඩු මට්ටමක පැවතුනි.</p>	<p>විදුලිය බිඳ වැටීම්, නඩත්තු, නව යන්ත්‍ර සවිකිරීම යන හේතූන් මත අක්‍රීය කාලය වැඩිවී ඇති බව</p>	<p>යන්ත්‍ර වලින් උපරිම ධාරිතාවය ලබා ගැනීමට කටයුතු කළයුතුය.</p>
<p>(ආ) කෝකිලායි ව්‍යාපෘතිය සඳහා බණිප බහුලව තිබෙන හෙක්ටයාර් 17.6 ක බිම් ප්‍රමාණයක් කෝකිලායි ප්‍රදේශයෙන් 2013 වර්ෂයේ සමාගම විසින් අත්පත් කරගෙන ඒ සඳහා රු.මිලියන 2.25 ක මුදලක් මුලතිව් දිස්ත්‍රික් ලේකම් වෙත 2012 වර්ෂයේදී ගෙවා තිබුණු අතර 2013 වර්ෂයේදී යන්ත්‍රසූත්‍ර මිලදී ගැනීම සඳහා රු.39,339,473 ක් ද වැයකර තිබුණි.</p> <p>කැනීම් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය කැණීම් බලපත්‍රය ලබාගෙන නොතිබීම මත සමාලෝචිත වර්ෂය දක්වාම එම ප්‍රදේශයේ කිසිදු කැනීම් කටයුත්තක් කර නොතිබුණි. තවද ව්‍යාපෘතිය සඳහා මිලදී ගත් වත්කම් සියල්ල පුල්මුඩේ යන්ත්‍රාගාරයේ වෙනත් ස්ථානවල ස්ථාපිත කර නිෂ්කාර්යව තිබුණු අතර ඇතැම් යන්ත්‍ර ගබඩාවේ නිෂ්කාර්යව ගොඩ ගසා තිබුණි. මෙම යන්ත්‍රවලින් කොටසක් Block A යන්ත්‍රාගාරයේ සවිකර තිබුණ ද එයින් ස්පයිරල් 24 ක්‍රියාකාරී තත්වයේ නොතිබුණි. එසේම 2015 වර්ෂයේදී කෝකිලායි ව්‍යාපෘතිය සඳහා සේවකයින් 117 දෙනෙකු බඳවාගෙන ඔවුන් යන්ත්‍රාගාරයේ විවිධ ස්ථාන වලට අනුයුක්ත කර තිබුණි.</p>	<p>එකඟ වන බව</p>	<p>කෝකිලායි කැනීම් බලපත්‍රය ලබාගෙන ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කිරීමට කටයුතු කළයුතුය.</p>
<p>(ඇ) ඉන්ධන වියදම් සියයට 50 කින් ඉතිරිකර ගැනීම සඳහා 2016 ජුනි 30 දින රු.62,370,234 ක් වැය කර</p>	<p>මුයර් යන්ත්‍රය පැරණි බැවින්</p>	<p>ඉතා යන්ත්‍රය නව යන්ත්‍රය ක්‍රියාත්මක තත්වයට පත්කර</p>

මුයර් යන්ත්‍රයක් ආනයනය කර සවිකර වසර 4ක් ගතවී තිබුණද යන්ත්‍රය ක්‍රියාත්මක තත්වයට පත්කර නිෂ්පාදන කටයුතුවලට යොදාගැනීමට මෙම වාර්තාවේ දින වන විටත් සමාගමට නොහැකිවී තිබුණි. තවද යන්ත්‍රය වෙනුවෙන් ප්‍රමාද ගාස්තු වශයෙන් රු.1,164,350 ක් සමාගම විසින් දරා තිබුණි.

යන්ත්‍රයක් ගනු ලැබූ බව හා කොමිෂන් කිරීම සඳහා නෙදර්ලන්ත ඉංජිනේරුවන් නැවත ගෙන්වා ගැනීමට කටයුතු කරන බව

අපේක්ෂිත අරමුණු ඉටුකරගැනීමට කළමනාකාරිත්වය කටයුතු කළයුතුය.

- (ඇ) සමාගමේ නිෂ්පාදන කටයුතු වර්ධනය කරගැනීම සඳහා හදිසි මෙන්ම අත්‍යාවශ්‍ය මිලදීගැනීමක් ලෙස සලකා තෙත වැලි යන්ත්‍රාගාරයට නව Hydroziser යන්ත්‍රය මිලදී ගැනීම සඳහා සමාගම විසින් ඕස්ට්‍රේලියානු මීනරල් ටෙක්නොලොජීස් හි ශ්‍රී ලාංකීය නියෝජිත සමාගමක් මගින් ආනයනය කිරීමට 2014 වර්ෂයේදී තීරණය කර 2016 ජනවාරි මස රු.15,426,302 කට මිලදීගෙන තිබුණි. මිලදීගෙන වසර 4ක් ගතවුවද, මෙම යන්ත්‍රය නිෂ්පාදන කටයුතුවලට යොදාගැනීමට මෙම වාර්තාවේ දින වන විටත් සමාගමට නොහැකිවී තිබුණි.
- පැරණි යන්ත්‍රය නිසි පරිදි ක්‍රියාත්මක නොවූයෙන් නව යන්ත්‍රයක් මිලදී ගත්තද, නැවත පැරණි යන්ත්‍රය යථා තත්වයට පත්වූ බව හා නව යන්ත්‍රය සවිකලහොත් ධාරිතාව වැඩිකර ගතහැකි බව
- යන්ත්‍රය නිෂ්පාදන කටයුතුවලට යොදාගැනීමට කටයුතු කළයුතුය.

3.5 මානව සම්පත් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(ආ) සමස්ත ආයතනයේ නිෂ්පාදන, පරිපාලන, ගිණුම් හා අනෙකුත් කාර්යයන් සම්බන්ධයෙන් ගනු ලබන ප්‍රතිපත්ති හා තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා 2015 වර්ෂයේ සිට පුරප්පාඩුව පවතින සාමාන්‍යාධිකාරී තනතුර ස්ථිරව පිරවීමට කටයුතු කල යුතු වුවත් එසේ නොකර අදාළ තනතුර සඳහා ද්විතීක පදනම මත නිලධාරීන් බඳවාගෙන තිබුණි.	අයදුම්පත් කැඳවුවද සුදුස්සෙකු තෝරාගැනීමට නොහැකිවූ බවත් තනතුරට අනුමත සුදුසුකම් අඩුකර ගැනීම සඳහා කළමනාකරන සේවා දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ඉල්ලීමක් කල බව	සමාගමේ සාමාන්‍යාධිකාරී තනතුර සඳහා ස්ථිර නිලධාරියෙකු බඳවා ගැනීමට කටයුතු කල යුතුය.
(ආ) සමාගමේ ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකරණ මට්ටමේ තනතුරු වන ප්‍රධාන රසඤ තනතුර වසර 9 ක සිට, වෛද්‍ය නිලධාරී තනතුර වසර 4 ක සිට හා සාමාන්‍යාධිකාරී මූල්‍ය තනතුර 2019 අප්‍රේල් මස සිට පුරප්පාඩුව පැවතියද අදාළ තනතුරු සඳහා ස්ථිර නිලධාරීන් බඳවාගැනීමට සමාගම කටයුතු කර නොතිබුණි.	පිළිතුරු ලබාදී නොමැත	ප්‍රධාන තනතුරු සඳහා නිලධාරීන් ස්ථිර පදනමින් බඳවා ගැනීමට කඩිනමින් කටයුතු කළයුතුය.

(ඇ) සමාගමේ සියලු මෙහෙයුම් කටයුතු පිළිතුරු ලබාදී නොමැත සිදුවන පුළුල්වෛ යන්ත්‍රාගාරයට 2011 සිට 2019 වර්ෂය දක්වා බඳවා ගන්නා ලද තනතුරු 7 කට අයත් නිලධාරීන් 21 දෙනෙකු යන්ත්‍රාගාරයේ පුරප්පාඩු පැවතියදී ප්‍රධාන කාර්යාලයට අනුයුක්ත කර තිබුණි.

යන්ත්‍රාගාරයට බඳවාගත් නිලධාරීන් යන්ත්‍රාගාරයේ කටයුතු සඳහා යෙදවීමට කළමනාකාරිත්වය කටයුතු කල යුතුය.

4. ගිණුම්කටයුතුභාවය සහ යහපාලනය

4.1 අභ්‍යන්තර විගණනය

විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශය

2018 අංක 19 දරන විගණන පනතේ 38(ඊ) වගන්තිය ප්‍රකාරව මූල්‍ය පාලනය සඳහා සඵලදායී අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතියක් සකස් කර පවත්වාගෙනයනු ලබන බවට ගනන්දීමේ නිලධාරී විසින් සහතික වියයුතු අතර, එම පද්ධතියේ සඵලදායීතාව පිළිබඳව කලින් කල සමාලෝචනය සිදුකර ඒ අනුව පද්ධති ඵලදායී ලෙස කරගෙන යෑමට අවශ්‍ය වෙනස්කම් සිදුකරනු ලැබියයුතු බවත් එම සමාලෝචනයන් ලිඛිතව සිදුකර එහි පිටපතක් විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කළයුතු වුවත් එවැනි සමාලෝචනයක් කල බවට තොරතුරු නොවීය. තවද විගණන පනතේ 40(4) වගන්තිය ප්‍රකාර අභ්‍යන්තර විගණන වාර්තා කළමනාකරණ විගණන දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කර නොතිබුණු අතර අභ්‍යන්තර විගණන ඒකකය සඳහා ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකරණ මට්ටමේ නිලධාරීන් දෙදෙනෙකු ඇතුළුව නිලධාරීන් පස් දෙනෙකු අනුයුක්ත කර තිබුණද, විගණන සැලැස්මට අනුව ප්‍රමාණවත් විගණනයක් සිදුකර නොතිබුණි.

පිළිතුරු ලබාදී නොමැත

විගණන පනතේ ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාරව කටයුතු කරමින් ප්‍රමාණවත් අභ්‍යන්තර විගණනයක් සිදුවන බවට කළමනාකාරිත්වය වගබලාගත යුතුය.

4.2 අයවැය පාලනය

විගණන නිරීක්ෂණය

ප්‍රාග්ධන වියදම් වලින් සියයට 86 ක් එනම් රු.මිලියන 1,483 ක් ද ඉතිරිවී තිබුණ අතර අයවැයගත විකුණුම් වලට වඩා සත්‍ය විකුණුම් රු.මිලියන 801 කින් හෙවත් සියයට 17 කින් අඩුවී තිබුණි. එසේම පරිපාලන වියදම් රු.මිලියන 48 ක් එනම් සියයට 20 ක් ඉතිරිවී තිබුණු අතර පොදු කාර්ය වියදම් අයවැයගත ප්‍රමාණයට වඩා රු.මිලියන 153 ක් වැඩියෙන් වියදම් කර තිබුණි. ඒ අනුව අයවැයගත ආදායම්, වියදම් හා ප්‍රාග්ධන වියදම් අතර සැලකිය යුතු විචලනයන් වූයෙන් අයවැය ලේඛනය එලදාසී පාලන කාරකයක් ලෙස යොදාගෙන නොතිබුණු බව විගණනයේදී නිරීක්ෂණය විය.

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

පිළිතුරු ලබාදී නොමැත.

නිර්දේශය

අයවැයගත ඉලක්කයන් අනුව කටයුතු කර අරමුණුගත ඉලක්කයන් ළඟාකරගැනීමට කළමනාකාරිත්වය කටයුතු කළ යුතුය.